



สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษา ในโรงเรียน ในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสิงห์บุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน รวมทั้งศึกษาเหตุผลของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีต่อกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชากรกลุ่มครู ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ใน 6 อำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้ตัวอย่างประชากรครูทั้งสิ้น 300 คน และประชากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 6 อำเภอ มีจำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ครั้งแรกผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างประชากรครูและประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตอบได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากครู จำนวน 242 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.67 และจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 114 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.43 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ต่อมาผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 48 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 47 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยคิดเป็นค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-34 ปี แต่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ครูส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตร และครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยครูมีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี แต่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-5 ปี

2. ความคิดเห็นและเหตุผลของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษา ในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 10 เรื่อง พบว่า

2.1 การสอนสุขศึกษา

2.1.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการสอนสุขศึกษาทุกข้อ สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมาก

2.1.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

(1) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

(2) การสอนสุขศึกษาโดยปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนและของท้องถิ่น

(3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพทั้งของส่วนตัวและส่วนรวม

(4) การจัดให้มีบริการสุขภาพด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องสุขปฏิบัติของวิชาสุขศึกษา

(5) การสอนบทเรียนเรื่องงานสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจงานสาธารณสุขมูลฐานของท้องถิ่น

(6) การเชิญวิทยากรหรือบุคลากรด้านสาธารณสุขของท้องถิ่น มาบรรยายให้นักเรียนฟัง



2.1.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษานับสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การสอนบทเรียน เรื่องงานสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจงานสาธารณสุขมูลฐาน จะช่วยให้นักเรียนมีแนวความคิด เรื่องการสาธารณสุขมูลฐาน และเหตุผลส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ การสอนสุขศึกษา โดยปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนและของท้องถิ่น จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปแก้ปัญหาสุขภาพในชีวิตประจำวันได้

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การสอนบทเรียน เรื่องงานสาธารณสุขมูลฐานของท้องถิ่น จะช่วยให้นักเรียนมีแนวความคิด เรื่องการสาธารณสุขมูลฐาน

2.2 การโภชนาการ

2.2.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการโภชนาการส่วนใหญ่ สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมาก และครูเห็นว่ากิจกรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด ได้แก่ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงนักเรียน เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองทราบภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน

2.2.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

(1) การจัดนันทนาการ เรื่องอาหารที่เป็นประโยชน์ และมีมาก
ความถูกต้อง

(2) การให้ผู้ปกครองและหน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

2.2.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการโภชนาการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงให้นักเรียน เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองทราบภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน และหากพบว่ามีภาวะการเจริญเติบโตผิดปกติ จะได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเหตุผลส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ ช่วยให้ผู้ปกครองทราบภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การจัดนิทรรศการเรื่องอาหารที่มีประโยชน์และมีมากในท้องถิ่น จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงานโภชนาการ และเหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ ถ้าพบว่ามีภาวะเจริญเติบโตผิดปกติ จะได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 การรักษาพยาบาล

2.3.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากเกือบทุกข้อ และมีกิจกรรมข้อที่ครูเห็นว่าสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุดมี 2 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคน และสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง และการจัดให้มีห้องพยาบาล หรือมุมพยาบาล พร้อมยาและเวชภัณฑ์สำหรับให้บริการแก่ครูและนักเรียน ส่วนกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคน และสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

- (1) การติดตามและเยี่ยมนักเรียนที่ขาดเรียน เพราะเจ็บป่วย
 - (2) การให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุ หรือ
- อาการเจ็บป่วยเล็กน้อย

ห้องพยาบาล

2.3.3 เหตุผลที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล สนับสนุนสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การจัดทำรายงานอุบัติเหตุและสถิติการรับบริการจากห้องพยาบาล จะช่วยในการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุ และจัดหาเวชภัณฑ์ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ ช่วยให้นักเรียนและผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดี และเหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยสนับสนุนระบบรับส่งต่อผู้ป่วย

2.4 การจัดหายาที่จำเป็น

2.4.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดหายาที่จำเป็น สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากทุกข้อ

2.4.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ การจัดให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนยา หรือกองทุน พัฒนาสาธารณสุขของชุมชน

2.4.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่ เห็นว่าสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่การจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในโรงเรียน สามารถให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการ ปรุมพยาบาลแก่นักเรียน เหตุผลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่ได้แก่ การจัดหายาที่จำเป็น ไว้ใช้ในโรงเรียน ช่วยให้มีบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานสาธารณสุขมูลฐาน

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การที่โรงเรียนมีส่วนร่วม ในการจัดตั้งกองทุนยาหรือกองทุนพัฒนาสาธารณสุขของชุมชน เป็นตัวอย่างที่ดีของการร่วมมือ ประสานงานกันเพื่อสุขภาพของส่วนรวม เหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การที่โรงเรียน จัดหาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับบริการทุกคนอย่างเพียงพอ สามารถรักษาการเจ็บป่วย เบื้องต้น และให้การปรุมพยาบาล

2.5 การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และการจัดหาน้ำสะอาด

2.5.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานระดับ มากทุกข้อ

2.5.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

- (1) การดูแลอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ

อยู่เสมอ

(2) การหมั่นดูแลและตรวจสอบอาคารเรียน อาคารประกอบ และสนามของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

2.5.3 เหตุผลที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรม สุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสุขภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด สนับสนุนงาน สาธารณสุขมูลฐาน และเป็นเหตุผลที่มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การดูแลตรวจสอบ อาคารเรียน อาคารประกอบ และสนามของโรงเรียน ช่วยป้องกันอุบัติเหตุ และช่วยให้ปลอดภัย จากอันตรายต่าง ๆ

เหตุผลที่มีความใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การดูแลอาคาร สถานที่ และบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ ช่วยเอื้ออำนวยและสอดคล้องกับการเรียน การสอนวิชาสุขศึกษา

2.6 การอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว

2.6.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับ มากทุกข้อ

2.6.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงอัตราการเพิ่มของประชากร และ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง

2.6.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การ สอดแทรกแนวความคิด เจตคติ และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ เป็นการช่วยปลูกฝัง แนวความคิด เรื่องการวางแผนครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่สนับสนุน เพราะการกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงอัตราการเพิ่มของประชากรและปัญหาที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้นักเรียนนำมาเผยแพร่แก่สมาชิกในครอบครัว

เหตุผลที่มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงอัตราการเพิ่มของประชากร และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้นักเรียนมีแนว

ความคิด และทัศนคติที่ดีต่อการวางแผนครอบครัว ส่วนเหตุผลที่มีความใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การสอดแทรกแนวความคิด เจตคติ และความรู้ที่ถูกต้อง จะช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนครอบครัว ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติในอนาคต

2.7 การป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น

2.7.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากทุกข้อ

2.7.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกี่ยวกับกิจกรรมเรื่องนี้

2.7.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การช่วยให้นักเรียน รู้และเข้าใจถึงสาเหตุและการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ นั้น จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ป้องกันโรคติดต่อของท้องถิ่น ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่สนับสนุน ได้แก่ การช่วยให้นักเรียน รู้และเข้าใจถึงสาเหตุและการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ นั้น จะช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพดี

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การฝึกให้นักเรียนรู้จัก ค้นหาปัญหาสุขภาพ เพื่อนนักเรียนและสมาชิกที่บ้าน จะช่วยให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่นในการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ส่วนเหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ การที่นักเรียน รู้และเข้าใจถึงสาเหตุ และการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนนำไปเผยแพร่แก่สมาชิกที่บ้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน

2.8 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

2.8.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคทุกข้อ สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมาก

2.8.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.8.3 เหตุผลที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรม สุขศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การที่ครู คิดต่อหรือแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็ว ถ้ามีความผิดปกติเกิดขึ้นแก่นักเรียน เนื่องมาจากการ สร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เป็นความร่วมมือระหว่างครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เรื่องสุขภาพ

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
 ให้แก่นักเรียน ช่วยป้องกันโรคติดต่อในชุมชน ส่วนเหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุดได้แก่ การที่ครู
 ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็ว ถ้าพบความผิดปกติเกิดขึ้นแก่นักเรียน เนื่องมาจากการ
 สร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค จะช่วยป้องกันข่าวลืออันเนื่องมาจากการให้บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน
 โรค

2.9 งานทันตสาธารณสุข

2.9.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน
 เกี่ยวกับงานทันตสาธารณสุข สนับสนุนงานทันตสาธารณสุขในระดับมากทุกข้อ

2.9.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

(1) การดูแลแนะนำนักเรียนให้รู้จักกินอาหารที่มีประโยชน์ต่อ
 ฟัน และดื่กเตอนให้เห็นโทษของลูกกวาดหรือขนมหวานที่อาจทำให้ฟันผุ

(2) การติดต่อหน่วยทันตสาธารณสุขมาให้บริการอมฟลูออไรด์
 แก่นักเรียน

(3) การตรวจสอบสภาพช่องปากให้นักเรียน ในการตรวจ
 ร่างกายตอนเข้าก่อนเข้าเรียนเป็นประจำ

2.9.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับ
 งานทันตสาธารณสุข สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การช่วยให้นักเรียนแปรงฟันถูกวิธี
 จะช่วยลดปัญหาโรคฟันผุ ซึ่งเป็นปัญหามากในหมู่นักเรียน และเหตุผลส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่
 สาธารณสุข ได้แก่ การที่โรงเรียนประสานงานกับทางสาธารณสุขมาให้บริการแก่นักเรียน เป็น
 การช่วยนักเรียนมีโอกาสได้รับการรักษาโรคช่องปากจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุดได้แก่ การที่ครูตรวจสอบสภาพช่องปาก
 ให้นักเรียนทุกเข้าก่อนเข้าห้องเรียนเป็นประจำ ช่วยให้ครูสามารถให้ทันตสุขศึกษา สอดคล้องกับ
 ปัญหาของนักเรียน เหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุดได้แก่ การบริการนักเรียนให้อมฟลูออไรด์ ควร
 เป็นหน้าที่ของครู



2.10 การส่งเสริมสุขภาพจิต

2.10.1 ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจิต สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด

2.10.2 ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่

(1) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการ ส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน

(2) การสร้างส่วนหย่อมหรือมุมนันทนาการ เพื่อส่งเสริม บรรยากาศทางสุขภาพจิตให้แก่นักเรียน

(3) การส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการกำหนด และ บทลงโทษ เพื่อใช้ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

(4) การนิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์สั่งสอนและอบรมจิตใจของ นักเรียนเป็นประจำ

2.10.3 เหตุผลที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการ ส่งเสริมสุขภาพจิต สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การนิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์สั่งสอน และอบรมจิตใจของนักเรียนเป็นประจำ จะช่วยพัฒนาจิตใจ ร่างกาย และสถานที่ให้มีความเจริญ ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่สนับสนุน ได้แก่ การที่โรงเรียนจัดให้มีบริการแนะแนวสุขภาพ ด้านจิตใจและร่างกาย จะช่วยให้ครูและนักเรียนมีความใกล้ชิดและความ เป็นกันเอง

เหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดครู ระเบียบ และบทลงโทษ เพื่อใช้ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม จะช่วย ให้นักเรียนมีการแสดงออกตามความเหมาะสม เหตุผลที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด ได้แก่ สนับสนุนให้ นักเรียนมีบทบาทและการแสดงออก

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน ในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสิงห์บุรี ผู้อภิปรายได้แยกอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จากจำนวนทั้งหมด 92 ข้อ ส่วนใหญ่หรือเกือบทุกข้อ สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 ตามที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดความมุ่งหมาย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ จากข้อที่ 6 ได้กล่าวถึงการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนไว้ว่า ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 2519 : 2) แผนการศึกษาแห่งชาติได้รวบรวมอุดมการณ์ของชาติไว้ และเป็นแม่บทในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ จึงมีส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางการศึกษาของเด็ก ดังนั้นการที่จะให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวในข้อที่ 6 บรรลุเป้าหมาย จะต้องอาศัยวิชา สุขศึกษาหรือกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเป็นสำคัญ แต่การที่โรงเรียนหรือครูจะสร้างเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจได้นั้น นอกจากจะจัดให้มีการสอนวิชาสุขศึกษาแล้ว ยังได้มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะ และการจัดบริการสุขภาพ ทำให้กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนมีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง การจัดดำเนินการกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนทั้ง 3 ทาง ดังกล่าว ได้แก่ โครงการสุขภาพในโรงเรียนนั่นเอง และกิจกรรม ทั้งสามอย่าง จะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน เพราะกิจกรรมทุกด้านต่างก็มีความสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีคณะกรรมการสุขภาพการศึกษาใน คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้สนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยกำหนดให้มีโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการสุขภาพการศึกษา จำนวน 4,000 โรงเรียน (กองสุขภาพ 2525 : 3-4) หากโรงเรียนเหล่านี้ได้รับการเร่งรัดพัฒนา และปรับปรุงโครงการสุขภาพในโรงเรียน ให้มีคุณภาพ และมีความสัมพันธ์กับงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างแท้จริงแล้ว จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดสิงห์บุรี มีความคิดเห็น ว่า กิจกรรมสุขศึกษาใน โรงเรียนทุกกิจกรรม สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก และการวัดส่วนสูงนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองทราบภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน และการจัดให้มีห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล พร้อมยาและเวชภัณฑ์ สำหรับให้บริการแก่ครูและนักเรียน และการจัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคน และสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเห็นว่า กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคน และสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง

2.1 การที่ครูเห็นว่ากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนทั้ง 3 กิจกรรมดังกล่าวสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

2.1.1 ในเรื่องการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงนักเรียนนั้น เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่องจากชุมชนซึ่งเริ่มชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงกันมาตั้งแต่เด็กและมีผลต่อความเจริญเติบโตของเด็กในอนาคต รวมทั้งจะมีผลต่อไปภายหลังจากที่เด็กจบการศึกษาไปแล้ว ปัจจุบันการชั่งน้ำหนักจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งของงานโภชนาการ ในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน และชุมชนดำเนินการได้เอง โดยผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งก็จัดกิจกรรมนี้ให้เฉพาะเด็กวัยทารกและวัยก่อนเรียน เท่านั้น เด็กวัยเรียนเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้ โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หากพบว่านักเรียนมีความเจริญเติบโตผิดปกติ ดังนั้นการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือให้เด็กทุกคนมีสุขภาพดี ดังนั้นกิจกรรมนี้จึงเป็นกิจกรรมของโรงเรียนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน

2.1.2 ในเรื่องการจัดให้มีห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล พร้อมยาและเวชภัณฑ์ สำหรับให้บริการแก่ครูและนักเรียน การที่ครูประถมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี เห็นว่ากิจกรรมข้อนี้สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 29) พบว่า "โรงเรียนประถมส่วนใหญ่ในจังหวัดสิงห์บุรีมีห้องพยาบาลเกือบทุกโรงเรียน โดยเฉพาะในเขตอำเภอท่าช้าง มีห้องพยาบาลครบทุกโรงเรียน" และจากรายงานการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ (2526 : 17) กล่าวถึง "สถานบริการสุขภาพว่าประชาชนสามารถใช้บริการ

ได้ค่อนข้างสะดวกมาก เพราะมีสถานบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง" การที่โรงเรียนนี้มีห้องพยาบาลครบเกือบทุกแห่ง และมีสถานอนามัยส่วนตั้งอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียน จึงเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่นักเรียน การจัดบริการดังกล่าวนี้เองจะช่วยให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเองทางสุขภาพ โดยใช้บริการที่มีอยู่ใกล้ตัว และหากเกินขีดความสามารถของครู จึงจะไปใช้บริการจากสถานอนามัยตำบล ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลอาจต้องส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วยต่อไปยังโรงพยาบาลชุมชนหรือโรงพยาบาลทั่วไป กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสนับสนุนระบบการรับส่งต่อผู้ป่วย (Referral-system) ของกระทรวงสาธารณสุข และชุมชนเองที่ได้ให้ความสำคัญของการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดย อสม. ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของงานสาธารณสุขมูลฐาน ที่มุ่งจะให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งตนเอง โดยใช้บริการที่อยู่ใกล้ตัวก่อน ครูจึงเห็นว่า การที่โรงเรียนมีสิ่งทีเอื้ออำนวยให้มีกิจกรรมดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่นำไปสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานถึง 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ การพึ่งตนเองทางสุขภาพ โดยใช้บริการที่มีอยู่ในท้องถิ่น และสนับสนุนการรับส่งต่อผู้ป่วย (Referral-system) ครูจึงเห็นว่าโรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของ อสม. ในชุมชนจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสนองนโยบายการพึ่งตนเอง การใช้เทคโนโลยีหรือสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น การลดจำนวนผู้ป่วยจากโรงพยาบาลด้วยโรคหรืออาการเบื้องต้น ที่สามารถรักษาหรือช่วยตัวเอง ดังนั้นโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะจัดกิจกรรมให้สนองนโยบายการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างแท้จริง ครูจึงให้ความสำคัญของการรักษาพยาบาล โดยมีห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสุขในระดับมากที่สุด

2.2 ในเรื่องการจัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคนให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง ไปเป็นกิจกรรมที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่าสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับด้านการจัดการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะต้องร่วมกันดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว ครูมีหน้าที่จัดทำบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับนักเรียนทุกคน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการตรวจสอบสุขภาพให้นักเรียน จะเห็นว่าลักษณะการทำงานจะต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานและการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้บัตรบันทึกสุขภาพ ซึ่งมีรายงานเกี่ยวกับประวัติด้านสุขภาพส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสุขภาพได้อย่างต่อเนื่อง

เพราะเด็กประถมส่วนใหญ่ในชนบทมักจะจบการศึกษาระดับประถม แล้วออกไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับสูงกว่า หากบัตรบันทึกนี้มีประจำตัวนักเรียนทุกคน ก็จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ทางสุขภาพ และอาจใช้เป็นประโยชน์ต่อโครงการบัตรสุขภาพ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญซึ่งกระทรวง สาธารณสุข ในปัจจุบันซึ่งมุ่งด้านการรักษาพยาบาลโดยระบบทางด่วน (Green channel) และ ส่งเสริมระบบการรับส่งต่อผู้ป่วย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทั้งครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงเห็นว่ กิจกรรมข้อนี้สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในเรื่องการรักษาพยาบาลในระดับมากที่สุด

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับ กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน ในการที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 10 เรื่อง ทั้งครูและ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน ในการสนับสนุนงาน สาธารณสุขมูลฐาน ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยเฉพาะกิจกรรม สุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน โรค ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

3.1 เป็นที่เข้าใจและยอมรับกันทั่วไปในบรรดาทั้งครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ว่า โรคติดต่อเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่บั่นทอนสุขภาพและชีวิตของประชาชน ในทางปฏิบัติแล้ว การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือและ ประสานงานกันเป็นอย่างดี เพราะโรคติดต่อทุกโรคไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ใด โรคเหล่านี้สามารถ ระบาดหรือแพร่กระจายไปยังทุกคนในชุมชนได้ โดยเฉพาะโรคติดต่อบางโรคที่มักเป็นในเด็ก และโรคติดต่ออื่น ๆ ที่ยังเป็นปัญหาสำคัญของการสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าโรคติดต่อ จะมีอยู่จำนวนมาก แต่ก็มีโรคติดต่ออยู่ประมาณ 5-6 โรค ที่มีความสำคัญต่อชีวิตและสุขภาพของ เด็ก แต่เป็นโรคที่ป้องกันได้โดยใช้วัคซีน กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่จัดหาวัคซีนมาให้บริการ แก่ประชาชน โรคเหล่านี้ได้แก่ โรคโปลิโอ โรคคอตีบ โรคไอกรน โรคบาดทะยัก วัณโรค และไขไทฟอยด์ (ภัทรพร ชำนาญกิจ 2524 : 31-33) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่จะต้อง รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคอย่างครบถ้วน ทั้งในเด็กวัยก่อนเรียน และวัยเรียน ซึ่งในการที่จะดำเนินการได้ผลนั้น ประชาชนทุกคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ



3.2 ผลจากการสัมภาษณ์ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขถึง เหตุผลที่สนับสนุน

เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่สนับสนุนด้วยเหตุผลที่สอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่ การฝึกให้นักเรียน เป็นคนรู้จักสังเกตและสนใจปัญหาสุขภาพของตนเองและสมาชิกที่บ้าน เป็นการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น เหตุผลที่มีความสอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นในการป้องกันโรคติดต่อ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ ภัทรพร ชำนาญกิจ (2524 : 39) ว่า "ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคได้ นอกจากจะช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องป้องกันโรคติดต่อ การช่วยแนะนำให้หญิงมีครรภ์ หรือแม่ลูกอ่อนไปฉีดวัคซีนแล้ว หากพบผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อเหล่านี้จะต้องแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบ เพื่อไปให้บริการฉีดวัคซีนให้แก่เด็กอย่างทั่วถึง เพื่อป้องกันมิให้โรคระบาดแพร่หลายออกไป"

4. ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีต่อกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับการสอนสุขศึกษา ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งพบว่า

ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.05 เกี่ยวกับการสอนสุขศึกษา ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ทั้งหมด 6 ข้อ จากจำนวน 10 ข้อ ได้แก่

(1) การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

(2) การสอนสุขศึกษาโดยปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนและของท้องถิ่น

(3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพ ทั้งของส่วนตัวและส่วนรวม

(4) การให้มีบริการสุขภาพด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องสุขปฏิบัติของวิชาสุขศึกษา

(5) สอนบทเรียนเรื่องงานสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจงานสาธารณสุขมูลฐานของท้องถิ่น

(6) การเชิญวิทยากรหรือบุคลากรทางด้านสาธารณสุขของท้องถิ่นมาบรรยายให้นักเรียนฟัง

4.1 สาเหตุที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษา ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ สุชาติ โสมประยูร (2525 : 8) กล่าวว่า "ในการสอนสุขศึกษาให้แก่เด็กนั้น โรงเรียนทำได้ผลดีกว่าการสอนสุขศึกษาทางด้านสาธารณสุข เพราะครูใกล้ชิดกับเด็ก และยังเข้าใจหลักและวิธีการสอนได้ดีกว่า ส่วนทางด้านสาธารณสุขนั้น การสอนสุขศึกษาจะต้องทำอย่างกว้าง ๆ หรือเป็นการสอนโดยใช้สื่อทั่ว ๆ ไป เปรียบแบบมวลสารศึกษา (Mass education) ซึ่งขาดความใกล้ชิด และยากที่จะเข้าถึงจิตใจของเด็กได้" จะเห็นว่าการสอนของครูมีจุดมุ่งหมายจะต้องทำหน้าที่สร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะจากข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปยังแสดงอีกว่า ครูส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานมากกว่าครู เป็นอันมาก ครูจึงมีความมั่นใจในการสอนสุขศึกษาที่สูง ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่จะต้องส่งเสริมป้องกัน รักษา และฟื้นฟูชุมชนในท้องถิ่น การสอนหรือให้ความรู้ทางสุขภาพเป็นบทบาทส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเท่านั้น ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวกับการสอนโดยตรงเช่นเดียวกับครู ดังนั้นครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขยังอาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษา ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานแตกต่างกัน

4.2 จากผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนสุขศึกษา ที่ครูส่วนใหญ่สนับสนุนมากที่สุดได้แก่ การสอนบทเรียนเรื่องงานสาธารณสุขมูลฐานของท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดแนวความคิดเรื่องงานสาธารณสุขมูลฐาน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในปัจจุบันโรงเรียนได้มีหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ที่มีลักษณะเป็นแบบบูรณาการและจบเบ็ดเสร็จในตนเอง หลักสูตรแบบบูรณาการดังกล่าวอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมีวิชาสุขศึกษาบูรณาการอยู่ด้วย ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนและชุมชนอยู่แล้ว นอกจากนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ครูย่อมอยู่ใกล้ชิดและ

เข้าถึงจิตใจ เด็กมากกว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์สูงกว่ามาก ครูจึงเห็นว่าสภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนอยู่แล้ว ครูจึงเห็นว่า การสอนบทเรียน เรื่องการสาธารณสุขมูลฐานเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษา จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ จะช่วยให้นักเรียนเกิดแนวความคิดในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งเรื่องนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาจไม่ทราบและไม่เข้าใจ ลักษณะการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่จึงเห็นว่า การสอนสุขศึกษาในโรงเรียนน่าจะมีการปรับเนื้อหาสาระของนักเรียนและชุมชน สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดสิงห์บุรี มีความคิดเห็นว่าการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานในระดับมากทุกข้อ ซึ่งเป็นเพียงความคิดเห็นเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการระหว่างครูประถมศึกษาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการสุขภาพในโรงเรียนให้สอดคล้อง และสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานของชุมชนต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรจะได้นำเอากิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนข้อต่าง ๆ ซึ่งพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันมา เป็นประเด็นสำคัญในการประชุมด้วย นอกจากนี้อาจจัดให้การวิจัยหารูปแบบการดำเนินงานที่เน้นบูรณาการ (Intergration) และความร่วมมือ (Co-operation) เป็นหลัก และวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งอาจขยายไปยังจังหวัดอื่น ๆ อีกด้วย

2. ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับสุขศึกษาในโรงเรียนในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยเฉพาะ เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค รวมทั้งกิจกรรมข้อต่าง ๆ อีก 8 เรื่อง ที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันนั้น ครูซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขปฏิบัติงานอยู่ในสถานีอนามัยตำบล ซึ่งกระจายอยู่ทั่วชนบทในจังหวัดสิงห์บุรี ควรได้มีการริเริ่มพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานในลักษณะพบกันครึ่งทาง หรือต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือกันได้

โดยอาศัยนักเรียน ผู้ปกครอง หรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน เป็นแกนนำ เพื่อให้การดำเนินงาน
 สาธารณสุขมูลฐานให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
 สุขภาพของทุกคนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษา เรื่องกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน
 ควรศึกษาวิจัยในจังหวัดอื่น ๆ หรืออาจแยกศึกษาในแต่ละภาคให้ครบทุกภาค
2. ควรมีการศึกษาวิจัย เปรียบเทียบกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงาน
 สาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา และ
 โรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา
3. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุข
 มูลฐาน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วย
4. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุข
 มูลฐาน ตามความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม เช่น ผู้ปกครอง หรือผู้นำชุมชน นักเรียน
 ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย